

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
29 серпня 2025 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК
29 серпня 2025 року
м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРАКТИЧНА ГРАМАТИКА ОСНОВНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю В11 Філологія,
спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИК:

Асистентка кафедри мовознавства
26 серпня 2025 року

_____ Уляна КРАСОВСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри мовознавства
26 серпня 2025 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри мовознавства, докторка
педагогічних наук, професорка
26 серпня 2025 року

_____ Ольга НАГОРНА

Деканеса факультету управління та
економіки, кандидатка економічних наук,
доцентка
26 серпня 2025 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня 2025 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
29 серпня 2025 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 4
2. Заплановані результати навчання	– 5
3. Програма навчальної дисципліни	– 6
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 9
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 9
4.2. Аудиторні заняття	– 10
4.3. Самостійна робота студентів	– 10
5. Методи навчання та контролю	– 10
6. Схема нарахування балів	– 11
7. Рекомендовані джерела	– 12
7.1. Основні джерела	– 12
7.2. Допоміжні джерела	– 12
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 12

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
2. Код і назва спеціальності	– В 11 Філологія
3. Назва спеціалізації	– В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
4. Назва дисципліни	– Практична граматики основної іноземної мови
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Код дисципліни	– ВК 1
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– перший
10. Семестр	– другий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 34
% від загального обсягу	– 38
лекційні заняття (годин)	–
% від обсягу аудиторних годин	–
семінарські заняття (годин)	– 34
% від обсягу аудиторних годин	–
самостійна робота (годин)	– 56
% від загального обсягу	– 62
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2
самостійної роботи	– 4
3) заочна форма навчання:	не передбачена
аудиторні заняття (годин)	–
% від загального обсягу	–
лекційні заняття (годин)	–
% від обсягу аудиторних годин	–
семінарські заняття (годин)	–
% від обсягу аудиторних годин	–
самостійна робота (годин)	–
% від загального обсягу	–
тижневих годин:	
аудиторних занять	–
самостійної роботи	–
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– Вступ до мовознавства
2) супутні дисципліни	- Практичний курс основної іноземної мови, Основи теорії мовної комунікації
3) наступні дисципліни	– Теоретична граматики, Методика викладання іноземних мов
14. Мова вивчення дисципліни	– Українська, англійська

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p>Загальні компетентності: ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 11. Здатність використовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Спеціальні компетентності: ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПР 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти. ПР 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості ПР 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p>

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	основних граматичних категорій англійської мови;
1.2)	правила вживання та функції артикля;
1.3)	теоретичні основи синтаксису;
1.4)	систему часових форм дієслова;
1.5)	правила утворення та вживання пасивного стану;
1.6)	правила утворення та вживання модальних дієслів.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	відмінностей між граматичними формами;
2.2)	принципів побудови речень і словосполучень в англійській мові;
2.3)	функцій граматичних конструкцій у текстах та мовленні;
2.4)	важливості вивчення англійської мови для майбутнього фахівця у сфері філології.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	застосовувати граматичні правила під час побудови речень в усному та письмовому мовленні;

3.2) використовувати часові форми дієслова у відповідності до комунікативних ситуацій;
3.3) застосовувати граматичні правила у перекладі з української на англійську та навпаки;
3.4) самостійно виконувати завдання різного типу з практичної граматики англійської мови.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) виявляти граматичні помилки в письмових і усних висловлюваннях;
4.2) аналізувати взаємозв'язок між граматичними одиницями та змістом висловлювання;
4.3) розпізнавати граматичні конструкції в автентичних текстах;
4.4) ілюструвати здобуті теоретичні знання прикладами з практики;
4.5) знаходити додаткову інформацію у фахових джерелах;
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) поєднувати правила різних граматичних тем у межах одного завдання;
5.2) узгоджувати граматичні форми під час побудови складних речень;
5.3) самостійно знаходити, опрацьовувати та засвоювати інформацію з фахових джерел.
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) важливість вивчення практичної граматики англійської мови для підвищення свого кваліфікаційного рівня та наукового потенціалу;
6.2) оцінювати відповідність граматичного оформлення комунікативній меті висловлювання.
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) висловлювати власні думки англійською мовою з дотриманням граматичних норм;
7.2) створювати усні та письмові висловлювання англійською мовою з дотриманням граматичних норм;
7.3) систематизувати та узагальнювати отримані знання.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Іменник. Система артиклів та їхнє значення. Займенник.

Іменник.
 Утворення множини іменників.
 Присвійний відмінок.
 Означений та неозначений артиклі.
 Вживання артикля.
 Відсутність артикля (zero article).
 Займенник.
 Класифікація займенників.

Тема 2. Граматична структура англійської мови. Типи речень.

Речення.

Члени речення.
Порядок слів у простому поширеному реченні.
Типи питальних речень.
Спонукальні речення.
Безособові речення.
Конструкція There is/are.

***Тема 3. Утворення та вживання the Present Simple Tense and the Present Continuous Tense.
Утворення та вживання the Present Perfect Tense, The Present Perfect Continuous Tense.***

The Present Simple Tense. Правила утворення та вживання.
The Present Continuous Tense. Правила утворення та вживання.
The Present Perfect Tense. Правила утворення та вживання.
The Present Perfect Continuous Tense. Правила утворення та вживання.

Тема 4. Утворення та вживання дієслівних форм минулого часу: the Past Simple Tense and the Past Continuous Tense, the Past Perfect Tense, The Past Perfect Continuous Tense.

The Past Simple Tense. Правила утворення та вживання.
The Past Continuous Tense. Правила утворення та вживання.
The Past Perfect Tense. Правила утворення та вживання.
The Past Perfect Continuous Tense. Правила утворення та вживання.

Тема 5. Утворення та вживання дієслівних форм майбутнього часу: the Future Simple Tense and the Future Continuous Tense, the Future Perfect Tense, The Future Perfect Continuous Tense.

The Future Simple Tense. Правила утворення та вживання.
The Future Continuous Tense. Правила утворення та вживання.
The Future Perfect Tense. Правила утворення та вживання.
The Future Perfect Continuous Tense. Правила утворення та вживання.

Тема 6. Утворення та вживання дієслівних форм пасивного стану.

Утворення та вживання дієслівних форм пасивного стану.
Функціональний статус пасивних форм у сучасній англійській мові.
Особливості вживання речень у пасивному стану в англійській мові.

Тема 7. Правила перетворення прямої мови у непряму та узгодження часів.

Правила перетворення прямої мови у непряму.
Непрямі стверджувальні речення.
Непрямі запитання.
Непрямі наказові речення.
Модальні слова у непрямій мові.
Узгодження часів.

Тема 8. Форми дієприкметника та його синтаксичні функції. Предикативні конструкції з дієприкметником.

Дієприкметник як не особова форма дієслова.
Форми дієприкметника в англійській мові.
Морфолого-синтаксичні характеристики дієприкметника в англійській мові.

Синтаксичні функції дієприкметника в реченні.

Предикативні конструкції з дієприкметником: the Objective Participial Construction, the Subjective Participial Construction, the Absolute Participial Constructions.

Тема 9. Форми герундія та його синтаксичні функції в реченні.

Герундій як не особова форма дієслова.

Форми герундія в англійській мові.

Морфолого-синтаксичні характеристики герундія в англійській мові.

Предикативні герундіальні конструкції.

Синтаксичні функції герундія в реченні.

Вживання герундію.

Герундій та дієприкметник.

Герундій та інфінітив.

Тема 10. Форми інфінітива та його синтаксичні функції в реченні.

Інфінітив як не особова форма дієслова.

Форми інфінітиву в англійській мові.

Морфолого-синтаксичні характеристики інфінітиву в англійській мові.

Синтаксичні функції інфінітиву в реченні.

Предикативні конструкції з інфінітивом: the Objective-with-the-Infinitive Construction, the Subjective-with -the-Infinitive Construction, the for-to-Infinitive Construction.

Тема 11. Модальні дієслова. Значення та особливості вживання модальних дієслів.

Загальні характеристики модальних дієслів.

Базові модальні дієслова (фізична і розумова здатність до виконання дії, дозвіл, порада, необхідність, заборона тощо).

Еквіваленти модальних дієслів (часові форми, смислова значущість).

Модальні дієслова з різними відтінками значень (можливість, (не)впевненість, припущення, імовірність, бажаність, сумнів тощо).

Тема 12. Умовні речення. Речення з wish.

Спосіб дії і модальність.

Речення умови.

Реальна умова.

Речення умови.

Нереальна умова щодо минулого часу.

Змішані типи умовних речень.

Сполучники в реченнях умови.

Речення з wish, що відносяться до теперішнього часу.

Речення з wish, що відносяться до минулого часу.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.	Іменник. Система артиклів та їхнє значення. Займенник.	8	–	2	–	–	6			–	–	–		
2.	Граматична структура англійської мови. Типи речень.	10	–	4	–	–	6			–	–	–		
3.	Утворення та вживання the Present Simple Tense and the Present Continuous Tense. Утворення та вживання the Present Perfect Tense, The Present Perfect Continuous Tense.	10	–	4	–	–	6			–	–	–		
4.	Утворення та вживання дієслівних форм минулого часу: the Past Simple Tense and the Past Continuous Tense, the Past Perfect Tense, The Past Perfect Continuous Tense.	10	–	4	–	–	6			–	–	–		
5.	Утворення та вживання дієслівних форм майбутнього часу: the Future Simple Tense and the Future Continuous Tense, the Future Perfect Tense, The Future Perfect Continuous Tense.	8	–	4	–	–	4			–	–	–		

6.	Утворення та вживання дієслівних форм пасивного часу.	6	–	2	–	–	4			–	–	–	
7.	Правила перетворення прямої мови у непряму та узгодження часів.	8	–	4	–	–	4			–	–	–	
8.	Форми дієприкметника та його синтаксичні функції. Предикативні конструкції з дієприкметником.	6	–	2	–	–	4			–	–	–	
9.	Форми герундія та його синтаксичні функції в реченні.	6	–	2	–	–	4			–	–	–	
10.	Форми інфінітива та його синтаксичні функції в реченні.	6	–	2	–	–	4			–	–	–	
11.	Модальні дієслова. Значення та особливості вживання модальних дієслів.	6	–	2	–	–	4			–	–	–	
12.	Умовні речення. Речення з wish.	6	–	2	–	–	4						
	Всього годин:	90	–	34	–	–	56			–	–	–	

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (практичні заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани практичних занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до окремих тем.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час практичних занять застосовуються:

- словесний метод;

- практичний метод;
- інтерактивний метод;
- дослідницький метод;
- пояснювально-ілюстративний метод;
- дослідницький метод.

Поточний контроль якості знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- усне опитування на практичних заняттях;
- виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- виконання письмових граматичних вправ відповідно до теми заняття.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового заліку з використанням тестових технологій, у тому числі комп'ютерних.

Структура залікового білету включає виконання граматичного тесту.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

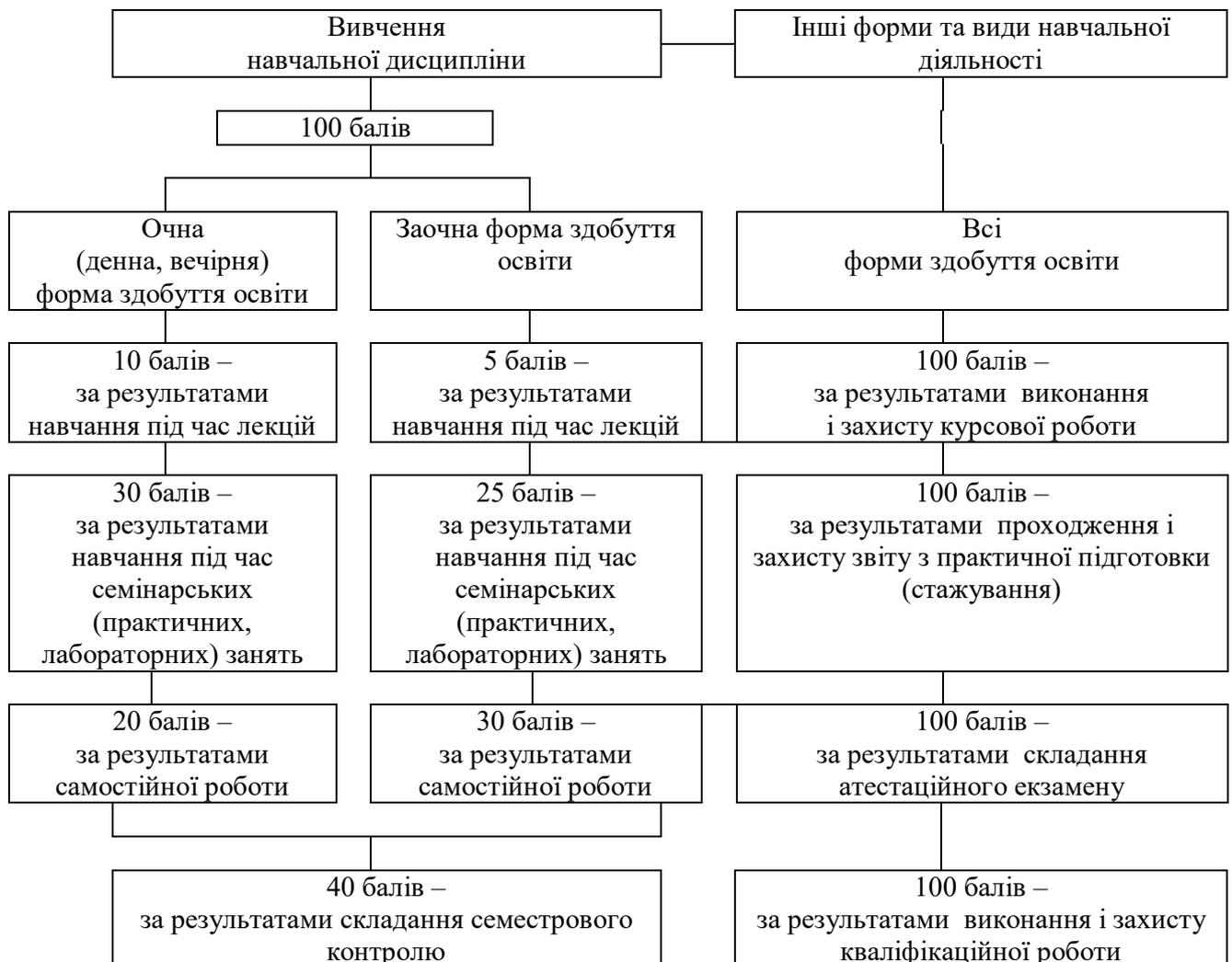

Рис. 6.1. Схема нарахування балів студентам за результатами

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Верба Л.Т., Верба Г.В. Граматика сучасної англійської мови, К. Логос. 2004. 341с.
2. Барановська Т.В. Граматика англійської мови. Збірник вправ: Навч. посібник. Київ: ТОВ «ВП Логос», 2002. 368с.
3. Паращук В.Ю., Грицюк Л.Ф. Практикум з граматики англійської мови/Посібник: Вінниця «Нова книга», 2002. 239 с.
4. Паращук В.Ю., Савенко Т.В., Грицюк Л.Ф. Практикум з граматики англійської мови/Посібник: Вінниця «Нова книга», 2003. 290 с.
5. Сітко А.В. Практична граматика англійської мови для студентів спеціальності «Переклад». Кн.1: навч. посібник / А.В. Сітко, А.В. Головня, С.Г. Шурма, О.В. Тіщенко; за заг. ред. д-ра філол.наук, проф. А.Г. Гудманяна. Вінниця: Нова книга, 2013. 528 с.
6. Сітко А.В. Практична граматика англійської мови для студентів спеціальності «Переклад». Кн.2: навч. посібник / А.В. Сітко, А.В. Головня, С.Г. Шурма, О.В. Тіщенко; за заг. ред. д-ра філол.наук, проф. А.Г. Гудманяна. Вінниця: Нова книга, 2013. 368 с.
7. Тучина Н.В., Невська Ю.В., Сазонова Я.Ю., Жарковська І.В. A Way to Success: English Grammar for University Students. Харків: Фоліо, 2015. 191 с.Черноватий Л.М., Карабан В.І. Практична граматика англійської мови з вправами. Том 1:Посібник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: Нова книга, 2005. 288 с.
8. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Практична граматика англійської мови з вправами. Том 2: Посібник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: Нова книга, 2005. 288 с.
9. Alexander L.G. Longman English Grammar. London, New York: Longman Publishing Group, 2002. 374 p.
10. Virginia E. Round -Up 6. Pearson Education Limited, 2003. 268 p.

7.2. Допоміжні джерела

1. Azar B.S. Understanding and Using English Grammar. Pearson ESL, 2002. 475 p.
2. Jenny Dooley, Virginia Evans. Grammarway 4. Express Publishing. 2000. 216 p.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. LearnEnglish Grammar – англійська граматика від British Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://learnenglish.britishcouncil.org/grammar>
2. Perfect English Grammar – site for English grammar practice [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.perfect-english-grammar.com/>
3. EnglishGrammar.org – grammar explanations and exercises [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.englishgrammar.org/>
4. Test-English.com – grammar tests by level [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://test-english.com/>
5. BBC Learning English – Grammar section [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/>
6. Gramago – англійська граматика онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gramago.io/ua>